

KESKI-SUOMEN LIITTO

REGIONAL COUNCIL OF CENTRAL FINLAND

KESKI-SUOMEN STRATEGIAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Maakuntasuunnitelma 2050

Maakuntaohjelma 2022-2025

Älykkään erikoistumisen strategia 2021-2027

Luonnos 9.11.2020

Sisällysluettelo

1.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	3
2.	Keski-Suomen strategia	4
2.1.	Maakuntasuunnitelma	4
2.2.	Maakuntaohjelma	5
2.3.	Älykkään erikoistumisen strategia	6
3.	Työn tavoitteet.....	6
4.	Työskentelyn aikataulu ja vaiheet	7
4.1.	Aikataulu	7
4.2.	Aineistot.....	8
4.3.	Sidosryhmät	9
5.	Vaikutusten arviointi	10
6.	Viestintä ja vuorovaikutus	12
7.	Yhteystiedot	13
8.	Liitteet	14
8.1.	LIITE 1 Vaikutusten arviointi	14
8.2.	LIITE 2 Ympäristöselostuksen alustava sisältörakenne	15

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan, kuinka Keski-Suomen strategia suunnitellaan, millä aikataululla työskentely etenee, kuinka suunnitteluun voi vaikuttaa ja miten strategian vaikutuksia arvioidaan.

Työn tavoitteena on laatia yksi Keski-Suomen strategia, joka sisältää

- tahtotilan maakunnan pitkän aikavälin kehittämisestä (maakuntasuunnitelma vuoteen 2050)
- lähivuosien yhteiset toimenpiteet ja arvio niiden rahoittamisesta (maakuntaohjelma vuosille 2022-2025)
- EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen käyttöä suuntavan älykkään erikoistumisen strategian vuosille 2021-2027

Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma ovat lakisääteisiä suunnitelma-asiakirjoja. Niiden lisäksi laaditaan älykkään erikoistumisen strategia, jota tarvitaan EU:n ohjelmakauden 2021–2027 rahoituksen kohdentamista varten.

Keski-Suomen strategian teemat ja näkökulmat muodostuvat niistä asioista, jotka ovat maakunnan toimijoille yhteisiä, joiden edistämiseen tarvitaan maakunnallista yhteistyötä ja joiden toteuttamiseen on koottava monenlaisia voimavaroja.

Nykyinen maakuntaohjelma vuosille 2018–2021 laadittiin vuonna 2017. Meneillään oli Sipilän hallituksen maakunta- ja soteuudistus ja valmistautuminen itsehallinnollisten, monialaisten maakuntien perustamiseen. Ohjelma nojaa vuonna 2013 laadittuun pitkän tähtäimen maakuntasuunnitelmaan. Koska aluekehittämisen toimintaympäristö ja Keski-Suomen kehittämisen tarpeet ovat muuttuneet seitsemässä vuodessa, tarvitsevat sekä maakuntasuunnitelma että maakuntaohjelma perusteellisen työstämisen. Valmistelun aikana puntaroidaan strategisia tavoitteita ja painotuksia, asetetaan niitä tärkeys- ja aikajärjestykseen sekä sovitaan toimenpiteistä ja niiden rahoittamisesta.

Euroopan unionin seuraava ohjelmakausi 2021-2027 käynnistyy viimeistään syksyllä 2021. Euroopan komissio edellyttää alueilta ohjelmakauden EU-varojen käyttöä varten älykkään erikoistumisen strategiaa. Koska strategia on käytännössä osa maakuntaohjelmaa, sen työstäminen kannattaa tehdä samassa kokonaisuudessa.

Lähtökohtana maakunnan tulevaisuutta rakentaville valinnoille on laaja, avoin, maakunnan eri osat kattava ja vuorovaikutteinen työskentely. Työstämisen aikana huolehditaan siitä, että eri elämäntiloja ja näkökulmia edustavat yhteisöt tuovat omat näkemyksensä valmisteluun. Suunnittelusta viestitään kaikille Keski-Suomen kehittämisestä kiinnostuneille eri viestintäkanavilla. Tulevaisuuden tarkastelu, ideointi, vaihtoehtojen puntarointi ja tavoitteiden yhteensovitus edellyttävät osapuolten vuorovaikutusta ja läsnäoloa. Koronaepidemian vuoksi suurten tilaisuuksien tai työpajojen järjestäminen voi kuitenkin olla vaikeaa tai jopa kiellettyä. Koko työskentely on suunniteltu niin, että se voidaan tarvittaessa toteuttaa etäosallistumisen keinoin ja verkkotyökaluja käyttäen.

Työskentelyn aikana osallistumis- ja arviointisuunnitelman toteutumista seurataan ja asiakirja päivitetään tarvittaessa.

Strategiatyöstä vastaa Keski-Suomen liiton toimisto. Työtä johtaa maakuntajohtaja ja hänen työparinaan aluekehitysjohtaja. Vastuuhenkilöiden yhteystiedot ovat kappaleessa 7.

2. Keski-Suomen strategia

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja maakuntaohjelma. Keski-Suomen strategia sisältää maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian.

Keski-Suomen maakuntakaavan päivittämisestä maakuntavaltuusto on päättänyt 15.6.2020 ja sen valmistelu etenee omana työnään.

Strategiaa tehdään koronapandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Strategiassa huomioidaan pidemmän aikavälin tavoitteet kriisistä selviämiseksi, myönteisen talous-, työllisyys- ja investointikehityksen varmistamiseksi sekä muutosjoustavuuden vahvistamiseksi.

2.1. Maakuntasuunnitelma

Maakuntasuunnitelma on maakunnan pitkän aikavälin visio ja strategia. Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltava kehitys ja kehittämisen keskeiset suuntaviivat. Aluekehittämislain (7/2014) sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan maakuntasuunnitelma ohjaa maakuntaohjelman ja maakuntakaavan laadintaa. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavassa.

Nykyinen Keski-Suomen maakuntasuunnitelma tähtää vuoteen 2040. Tavoitteena on Keski-Suomi, joka on osaava ja hyvinvoiva bio- ja digitalouden kansainvälinen maakunta. Strategian perusteella kehittämistoimenpiteet on suunnattu biotalouteen, digitalouteen, hyvinvointitalouteen ja osaamistalouteen sekä matkailuun. Aluerakenne ja saavutettavuus sekä kansainvälistyminen luovat perustan kehittämistyölle.

Keski-Suomen skenaariot valmistuivat kesällä 2018. Ne ovat kuvauksia maakunnan toimintaympäristön vaihtoehtoisista tulevaisuuksista vuoteen 2050. Skenaariot rakentuvat tunnistettujen muutostekijöiden, trendien, nousevien ilmiöiden sekä erilaisten epävarmuustekijöiden ja niiden kehitysvaihtoehtojen pohjalta. Koronaviruspandemia muuttaa toimintaympäristöä ennakoitua nopeammin, joten kesällä 2020 tarkasteltiin skenaariot uudelleen ja pohdittiin, minkälaisia vaikutuksia koronapandemialla on toimintaympäristöön.

Maakuntasuunnitelman päivittämisen voi jokainen maakunnan liitto rytmittää harkintansa mukaan. Sidosryhmätyöskentelyn ja viestinnän kannalta työstäminen on luonteva yhdistää

maakuntaohjelman kanssa. Maakuntasuunnitelma tehdään yleensä noin 30 vuoden päähän, joten valmisteltavassa suunnitelmassa tähtäin on vuoteen 2050.

2.2. Maakuntaohjelma

Maakuntaohjelman laatimisesta ja sisällöstä säädetään aluekehittämislaisissa. Perustana on maakuntasuunnitelma (ks. yllä). Maakuntaohjelma tarkentaa aluekehittämisen tavoitteita ja niiden toimeenpanoa lähivuosina. Maakuntaohjelma laaditaan valtuustokausittain neljäksi vuodeksi kerrallaan. Myös sen perustana on Keski-Suomen tulevaisuustyöryhmän johdolla tehty laaja ja monipuolinen ennakointityö.

Työ- ja elinkeinoministeriö on kesäkuussa pyytänyt maakuntien liittoja käynnistämään maakuntaohjelman laatiminen viipymättä, jotta työ on mahdollista tehdä huolellisesti ja vuorovaikutteisesti yhdessä sidosryhmien kanssa. Ministeriö toivoo, että ohjelma valmistuisi syksyn 2021 maakuntavaltuustoon mennessä. Aluekehittämislaki sallisi ohjelman hyväksymisen puoli vuotta myöhemmin eli kevään 2022 valtuustossa. Perusteena aikataulussa kirkimiselle on koronakriisin tuomat muutostarpeet ja uuden EU-ohjelmakauden käynnistyminen.

Uusi aluekehittämislaki on vireillä ja sen on tarkoitus tulla voimaan alkuvuonna 2021. Strategiatyöhön ei ole odotettavissa muutoksia.

Vuosien 2022–2025 maakuntaohjelma sisältää

- arvion Keski-Suomen ja sen kaupunki-, maaseutu- ja saaristoalueiden kehittämisen tarpeista ja mahdollisuuksista
- arvion nykyisen ohjelman vaikuttavuudesta
- kehittämisen tavoitteet ja painopisteet
- suunnitelman toimenpiteistä ja yhteistyöstä tavoitteiden saavuttamiseksi
- arvion valtion, EU:n, kuntien ja muiden julkisten yhteisöjen rahoituksesta
- kuvauksen ohjelman valmistelusta ja siihen osallistuneista tahoista

Strategia valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa.

Näkökulmia ja havaintoja maakuntaohjelmaa varten on saatu Uudistuvan kasvun Keski-Suomi -suunnitelmaa tehtäessä kesällä ja alkusyksyllä 2020. Suunnitelmaan on koottu linjaukset ja toimenpiteet, joiden avulla maakunta voi palata mahdollisimman nopeasti kasvu-uralle koronakriisin jälkeen.

2.3. Älykkään erikoistumisen strategia

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöä varten strategiatyöhön on sisällytettävä tarkempi suunnitelma TKI-toiminnan ja elinkeinojen kehittämisen suuntaamisesta. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoja voidaan kohdentaa vain sellaisiin julkisiin TKI-hankkeisiin ja teknologioihin, jotka sisältyvät maakunnan älykkään erikoistumisen strategiaan.

Älykkään erikoistumisen strategia sisältää:

- analyysin innovaatiotoiminnan haasteista
- kuvauksen, kuinka TKI-toiminnan ja elinkeinojen kehitystä sekä hanketoiminnan vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan
- kuvauksen sidosryhmäyhteistyöstä erityisesti yritysten näkökulmasta
- toimenpiteet tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kehittämiseksi
- toimenpiteet teollisuuden ja toimialojen muutosprosesseista
- kuvauksen yhteistyön kehittämisestä kansainvälisten kumppaneiden kanssa painopistealoilla

Työ- ja elinkeinoministeriö edellyttää lisäksi, että strategiassa huomioidaan kautta linjan vähähiilisyyden, sukupuolten tasa-arvon ja digitalisaation edistäminen.

Älykkään erikoistumisen kansallisena linjauksena on Suomen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden tiekartta, jonka valtioneuvosto julkaisi keväällä 2020.

3. Työn tavoitteet

Tavoitteena on tuottaa aluekehityksen muutokset tunnistava, tulevaisuutta ennakoiva ja yhteistä toimintaa järkevästi suuntaava Keski-Suomen strategia. Hyvä strategia auttaa myös erottautumaan muiden maakuntien joukossa.

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää kestävää kehitystä, kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Strategiatyötä viitoittaa Marinin hallituksen keväällä 2020 tekemä päätös aluekehittämisen painopisteistä vuosille 2020–2023:

- ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
- uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
- osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
- osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Hyvinvoinnin, osaamisen, työllisyyden ja yrityselämän uudistumisen rinnalle nousevat myös Keski-Suomessa nykyistä vahvemmin ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Kestävä kehitys ja digitalisaatio koskevat kaikkia painopisteitä.

Maakuntaohjelman laadinnassa ja tavoitteiden asettamisessa käytetään mittareita, jotka kuvaavat:

- alueiden taloutta ja kilpailukykyä
- työmarkkinatilannetta
- väestönkehitystä ja hyvinvointia
- sosiaalista osallisuutta ja
- vähähiilistä taloutta ja ympäristön kestävä kehitystä

Seurannassa hyödynnetään aluekehityksen määrällisiä mittareita, jotka kattavat väestökehityksen, aluetalouden, osaamisen ja uudistumisen, hyvinvoinnin ja terveyden sekä elinympäristön.

4. Työskentelyn aikataulu ja vaiheet

Strategiatyön käynnistämisestä päättää maakuntahallitus 23.10.2020. Strategia valmistuu maakuntavaltuuston päätettäväksi marraskuussa 2021.

Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa strategian valmistumista kokouksissaan koko valmistelun ajan. Myös maakuntavaltuusto ja maakunnan yhteistyöryhmä osallistuvat työskentelyyn säännöllisesti. Ympäristö- ja tasa-arvovaikutusten arviointiin perehtynyt maakunnallinen YVA-ryhmä laatii vaikutusten arvioinnin (ks. 5. Vaikutusten arviointi).

4.1. Aikataulu

Lokakuu 2020

- Maakuntahallituksen päätös strategian valmistelun käynnistämisestä sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta
- Kuulutus liiton verkkosivuilla ja maakuntalehdessä

Marras-joulukuu 2020

- Aineiston kokoaminen, verkkotyöalustan käyttöönotto, suunnittelun ensimmäiset työkokoukset ja neuvottelut
- Tilannekuvan hahmottaminen ja tulkinta
- Vision ja pitkän tähtäimen tavoitteiden hahmottelu eri yhteistyöfoorumeilla

Tammikuu 2021

- Strategiatyön käynnistysseminaari/webinaari
- Työpajatyöskentelyä ja muuta osallistavaa työskentelyä

Helmi-maaliskuu 2021

- Työpajatyöskentelyä eri yhteistyöfoorumeilla
- Maakuntahallitus: maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman sisältöjen alustavat linjaukset
- Älykkään erikoistumisen valintojen hahmottelu

Huhti-toukokuu 2021

- Kuntakierros: kuntien ja paikallisten toimijoiden näkemyksiä alustaviin sisältöihin
- MYR, maakuntahallitus, tulevaisuustyöryhmä ja YVA-ryhmä
- Strategialuonnoksen kirjoittaminen

Kesäkuu 2021

- Maakuntavaltuusto 11.6.2021: luonnoksen käsittely

Elo-syyskuu 2021

- Uuden maakuntavaltuuston järjestäytymiskokous/työpaja elokuussa: luonnoksen käsittely
- Maakuntahallitus: strategialuonnoksen käsittely ja päätös luonnoksen ja sen ympäristöselostuksen asettamisesta nähtäville
- Strategialuonnos nähtävillä (30 päivää) ja lausuntokierros

Lokakuu 2021

- Maakuntahallitus: lausuntojen ja vastineiden käsittely, muutokset luonnokseen, strategian hyväksyminen

Marraskuu 2021

- Maakuntavaltuuston päätös Keski-Suomen strategian hyväksymisestä ja päätöksestä tiedottaminen

4.2. Aineistot

Maakuntasuunnitelman 2050 laadinnan perustana toimivat kesällä 2018 laaditut ja kesällä 2020 päivitetty skenaariot. Skenaarioiden perusteella työstetään maakunnan tulevaisuuskuva, joka puolestaan toimii puitteena maakuntaohjelman strategisille linjauksille.

Strategiatyössä hyödynnetään olemassa olevia ja valmisteilla olevia strategioista ja ohjelmia:

- kaupunkien, kuntien sekä kuntayhtymien ja liikelaitosten strategiat
- koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden strategiat
- ELY-keskuksen strategiset suunnitteluasiakirjat
- EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma
- Suomen kestävän kasvun ohjelma

- Uudistuvan kasvun Keski-Suomi – selviytymissuunnitelma koronakriisistä toipumiseksi
- Keski-Suomen tarkistettavana oleva maakuntakaava
- Keski-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma
- Länsi-Suomen liikennestrategia
- Keski-Suomen valmisteilla oleva hyvinvointiohjelma
- Keski-Suomen soteuudistuksen selvitykset ja suunnitelmat
- Keski-Suomen kulttuuriympäristöjen hoito-ohjelma
- Keski-Suomen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelma 2021-2027
- Keski-Suomen metsäohjelma
- Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelma
- Keski-Suomen ilmastostrategia
- Keski-Suomen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma
- Keski-Suomen energiatase 2019
- kansalliset ohjelmat esim. ilmastostrategia, päätös aluekehittämisen tavoitteista, TKI-tiekartta, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, biodiversiteettistrategia ja toimintaohjelma

Hallitusohjelman mukaiset, valmisteilla olevat valtion ja kuntien yhteistyösopimukset ja kokeilut huomioidaan myös strategiatyössä:

- Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimus
- Jyväskylän ekosysteemisopimus
- kaksi työllisyyskokeilua

Keski-Suomen maakuntaohjelman 2018–2021 vertaisarviointi tehtiin keväällä 2020. Arviointi toteutettiin Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjanmaan maakunnan liittojen keskinäisenä vertaisarviointina. Arvioinnissa tehdyt havainnot ja suositukset käsiteltiin maakuntahallituksessa 28.8.2020 ja ne huomioidaan uutta ohjelmaa laadittaessa. Arviointi kehotti luottamaan rohkeasti Keski-Suomen omiin vahvuuksiin sekä hyödyntämään kehittämistyön erinomaista managerointia ja ennakkointiosaamista. Arviointi kannustaa myös katsomaan maakunnan rajan yli: miten Keski-Suomen kehittämisaiheet liittyvät muiden alueiden kehittämiseen, miksi Keski-Suomi on muille tärkeä ja toisaalta, mihin me tarvitsemme muita?

4.3. Sidosryhmät

Strategian työstäminen kytketään mahdollisimman tiiviisti olemassa olevien yhteistyöfoorumien työhön. Näitä foorumeja ovat esimerkiksi:

- Keski-Suomen liiton osallisuusryhmät: maakunnallinen nuorisovaltuusto ja eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta
- kansanedustajat ja europarlamentaarikot

- Keski-Suomen Yrittäjien, Keski-Suomen kauppakamarin ja MTK Keski-Suomen järjestökenttä ja valiokunnat
- palkansaajajärjestöjen alueorganisaatiot
- maakunnan yhteistyöryhmä ja sen sihteeristö
- kuntajohtajat
- sivistysjohtajat ja EduFutura
- turvallisuus- ja valmiustoimikunta
- matkailuhallitus
- liikennejärjestelmätyöryhmä
- tulevaisuustyöryhmä
- Järjestöareena ja sen kumppanuuspöytä
- maakunnallinen hyvinvointiryhmä ja osallisuusryhmä
- soteuudistuksen valmistelu- ja ohjausryhmät
- opiskelijajärjestöt
- maahanmuuttajajärjestöt Gloria ry:n kautta
- oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) ohjausryhmä
- maakunnan kulttuuriympäristöryhmä (MAKU)

5. Vaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten arvioinnista on säädetty *Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista* annetussa laissa (SOVA-laki 200/2005). Lain mukaan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävissä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Maakuntaohjelma on SOVA-lain 4 §:ssä tarkoitettu ohjelma, josta on tehtävä ympäristöarviointi. Ympäristöarvioinnilla tarkoitetaan ohjelman ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisen järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista.

Ympäristöarvioinnin tavoitteena on

- tuottaa vaikutustietoa ja kehittää suunnitelman sisältöä
- tukea suunnittelua ja päätöksentekoa
- tukea sidosryhmien ja muun yleisön osallistumista ja tiedonsaantia

Maakuntaohjelman vaikutukset arvioidaan tiiviinä osana ohjelman valmistelutyötä ennen ohjelman hyväksymistä SOVA-lain mukaisesti. Valmistelu järjestetään siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja strategian lähtökohdista (mm. ympäristöselostuksen lähtökohdista), tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä. Valmisteluvaiheen tiedottamisen ja kuulemisen yhteydessä kuullaan ympäristöselostuksen sisällöstä Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa selvitetään tarpeellisessa määrin sen ja mahdollisesti tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät välittömät ja välilliset ympäristövaikutukset:

- ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä
- edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Arvioinnissa tarkastellaan myös taloudellisia vaikutuksia (vaikutukset työllisyyteen, koulutukseen, alueelliseen kilpailukykyyn ja maakunnan imagoon) sekä vaikutuksia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Vaikutusten arvioinnista vastaa Keski-Suomen liitto. Strategian valmisteluun osallistuvat henkilöt itsearvioivat toimenpide-esitysten ja tavoitteiden vaikutuksia. Arviointi sekä ympäristöselostus laaditaan liiton toimistossa suunnitteluprosessin aikana käyttäen hyödyksi ympäristö- ja tasa-arvovaikutusten arviointiin perehtyneen, YVA-ryhmän asiantuntemusta. Eri alojen ja tahojen asiantuntijoista koostuvan maakunnallisen YVA-ryhmän tarkoituksena on käydä keskustelua arvioinnin toteutuksesta ja tuloksista sekä tuoda eri näkökulmia arviointiin. Asiantuntija-arviointien lisäksi aineistona käytetään tilastomateriaaleja sekä tutkimuksia ja selvityksiä

Lisäksi YVA-ryhmä antaa palautetta strategian ja ohjelman sisällöstä, käsittelee viranomaisilta ja yleisöltä saatua palautetta, arvioi vaikutusten merkittävyyttä sekä ohjaa ympäristöselostuksen laadintaa. Liiton ympäristöpäällikkö, joka osallistuu YVA-ryhmän toimintaan, vastaa arvioinnin kokonaisuudesta yhteistyössä aluekehitysjohtajan kanssa. Vaikutusten tunnistamisen helpottamiseksi ja arviointityön systematisoimiseksi arvioinnin pohjana käytetään liitteenä 1 olevaa vaikutuslistaa.

Strategiaa valmistelee liitossa toimiston valmisteluryhmä, joka seuraa myös arviointityön etenemistä ja sisältöä ja joka tarvittaessa ottaa kantaa arvioinnin kautta esiin nouseviin asiakysymyksiin. Vaikutuksia arvioidaan osa-alueittain ja yhteisvaikutuksina. Vaikutusten arvioinnin tulokset esitetään erillisessä ympäristöselostuksessa sekä tiivistetysti strategia-asiakirjassa. Ympäristöselostuksen alustava sisältörakenne on liitteenä 2.

6. Viestintä ja vuorovaikutus

Suunnittelutyön alkamisesta ja etenemisestä tiedotetaan maakunnallisiin tiedotusvälineisiin sekä ilmoitetaan *Keskisuomalainen* -lehdessä ja Keski-Suomen liiton verkkosivuilla osoitteessa www.keskisuomi.fi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma käsitellään maakuntahallituksessa 23.10.2020, jonka jälkeen se asetetaan prosessia koskevien mielipiteiden kartoittamista varten nähtäville liiton verkkosivuilla 9.11.2020 – 18.12.2020. Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa järjestetään kevättalvella SOVA-asetuksen 5 §:n mukainen kuulemisneuvottelu, jossa esitellään strategiatyön ja vaikutusten arvioinnin sisältöä sekä arvioinnin käytännön organisointia ja ympäristöselostuksen sisältörakennetta. Neuvottelusta tehdään muistio.

Maakuntaohjelman valmistelun sisällöstä kerätään kaikissa vaiheissa näkemyksiä ja sitä voi esittää valmistelun vastuuhenkilöille. Otakantaa.fi -verkkopalvelua käytetään asukkaiden ja järjestöjen vuoropuheluun ja osallistumiseen keväällä 2021.

Keski-Suomen strategian luonnos ja ympäristöselostuksen luonnos pidetään syyskesällä 2021 nähtävillä 30 päivän ajan Keski-Suomen liiton toimistossa ja liiton verkkosivuilta. Ajankohta tarkentuu loppukesästä 2021. Mielipiteet suunnitelmasta ja ympäristöohjelmasta on esitettävä Keski-Suomen liitolle kirjallisesti nähtävillä oloajan kuluessa. Kun ohjelmaluonnos asetetaan nähtäville, pyydetään siitä samalla lausunnot Keski-Suomen kunnilta, ELY-keskukselta sekä muilta valmistelun kannalta keskeisiltä viranomaistahoilta ja muilta sidosryhmiltä. ELY-keskukselta pyydetään lausunto myös ympäristöselostuksen luonnoksesta. Virallisessa lausuntovaiheessa käytetään Lausuntopalvelu.fi -kanavaa, jotta lausunnot saadaan jäsennellysti ja niitä on sujuvampi analysoida.

Maakuntahallitus käsittelee saadut mielipiteet ja lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen Keski-Suomen strategiaksi. Hallituksen käsittelystä ilmoitetaan tiedotusvälineille ja liiton verkkosivuilla.

Lopullisesti strategian hyväksyy maakuntavaltuusto marraskuussa 2021. Päätös ja ohjelma asetetaan nähtäville ja päätöksestä tiedotetaan *Keskisuomalainen* -lehdessä ja Keski-Suomen liiton verkkosivuilla. Hyväksymisestä toimitetaan tieto ELY-keskukselle, kunnille ja muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai saatu lausunto. Päätös sekä ohjelma ja ympäristöselostus toimitetaan tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle.

7. Yhteystiedot

Keski-Suomen liiton toimisto
Lutakonaukio 7 (Innova 2), 40100 Jyväskylä
sähköposti kirjaamo@keskisuomi.fi
verkkosivut <http://www.keskisuomi.fi>

Valmistelu ja vuorovaikutus

Pekka Hokkanen, vs. maakuntajohtaja
p. 040 595 0016, pekka.hokkanen@keskisuomi.fi

Pirjo Peräaho, vs. aluekehitysjohtaja
p. 040 591 0760, pirjo.peraaho@keskisuomi.fi

Ennakointi ja aineistot

Kirsi Mukkala, aluekehitysasiantuntija
p. 040 595 0002, kirsi.mukkala@keskisuomi.fi

Viestintä

Antti Siukola, viestintäpäällikkö
p. 040 612 7220, antti.siukola@keskisuomi.fi

Vaikutusten arviointi

Reima Väливаara, ympäristöpäällikkö
p. 040 595 0918, reima.valivaara@keskisuomi.fi

8. Liitteet

8.1. LIITE 1 Vaikutusten arviointi

KESKI-SUOMEN STRATEGIA **Vaikutusten arviointi**

henkilö / työryhmä: _____

Sanallinen arvio strategiassa / maakuntaohjelmassa esitettävien toimenpiteiden positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista, jotka voivat olla välittömiä tai välillisiä

Vaikutukset ihmisiin ja yhteisöihin

terveyteen, asumisviihtyisyyteen, turvallisuuteen, palveluihin, virkistysmahdollisuuksiin, väestön määrään, tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen, yhteisöllisyyteen, sosiaalisiin ongelmiin, paikalliseen identiteettiin, koulutukseen, virikkeellisyyteen, erityisiin väestöryhmiin (lapset, vanhukset, ulkomaalaiset)

Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin

eliölajeihin, luontotyypeihin, alueiden luonnontilaisuuteen, maaperään, vesistöihin, ilmaan, kasvillisuuteen, kuormitukseen/päästöihin, luonnonvarojen käyttöön, uusiutuviin luonnonvaroihin, uusiutumattomiin luonnonvaroihin, luonnonvarojen riittävyyteen

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, kulttuuriperintöön ja maisemakuvaan

aluerakenteeseen, yhdyskuntarakenteen hajautumiseen / tiivistymiseen, rakennuskantaan, liikennejärjestelmiin, rataliikenteeseen, tieliikenteeseen, kevytliikenteeseen, energiahuoltoon, energian kulutukseen, vesihuoltoon, jätteiden määrään, taajama-/kaupunkikuvaan, kulttuuriympäristöihin, maisema-alueisiin

Muut vaikutukset (esim. talouteen)

työpaikkoihin / työllisyyteen, elinkeinojen toimintaedellytyksiin, kustannusvaikutuksiin

8.2. LIITE 2 Ympäristöselostuksen alustava sisältörakenne

KESKI-SUOMEN STRATEGIA / MAAKUNTAOHJELMA YMPÄRISTÖSELOSTUKSEN ALUSTAVA SISÄLTÖRAKENNE:

1. Johdanto

2. Ympäristön nykytila, ominaispiirteet ja haasteet Keski-Suomessa (lyhyt nykytilan yleiskuvaus, merkittävimmät ympäristönsuojelun tulevaisuuden haasteet, joihin maa-
kuntaohjelman toteuttamisella voi olla vaikutuksia)

3. Arviointiprosessi (arviointiprosessin ja käytännön toteutuksen kuvaus sekä perustelut)

4. Merkittävimmät vaikutukset ja haitallisten vaikutusten ehkäisy (strategian / ohjelman sosiaaliset, ekologiset, yhdyskuntarakenteelliset ja kulttuuriset sekä taloudelliset kokonaisvaikutukset)

5. Seuranta

6. Yhteenveto (ympäristöselostuksen lyhyt yhteenveto, joka liitetään osaksi strategia-asiakirjaa)

Liitteet